

Uredništvo in administracija
2807 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2807 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

STAVKA NA NADELNIH ŽELEZNICAH SO OSTALI V STRANI PRED- SEDAJNA COOLIDGE IN MELLONA

Penzija predloga za federalne uslužbence ni bila sprejeta. Ostale je pri starom. — Starogardniki se niso ganili.

Washington, D. C. — Organizirani federalni uslužbenec do zadnjega, dokler ni kongres zaključil svojega zasedanja, zagovarjali svojo zahtevno za povznanje upokojnine.

Predsednik Coolidge, tajnik Mellon in prvotni razpravljalec Lord so rekli, da federalna blagajna ne more prenesti povznanja izdatkov za povznanje pokojnine. Federalni uslužbenec so po svoji sodbi bili prepričani, da federalna blagajna lahko prenese tistih par dolarjev, ki bodo potrošeni za povznanje upokojnine. Zahtevali so, da se maksimalna vsota sedanjih pokojnine zviša od \$720 na \$1.200.

Administracija je pristala na to, da se maksimalna vsota povznanja na tisoč dolarjev letne pokojnine. Zbornica je sprejela Coolidgevo predlogo, senat je pa sprejel predlogo, ki so jo zagovarjali uslužbenec. Voditelji zbornice so delali po željah Coolidge in Mellona.

Balkan najbrž ne dobi diktatorske moči

Francoska zbornica nasprotuje zahtevi finančnega ministra. Socialisti bodo glasovali proti finančni diktaturi.

Paris, 8. jul. — Debat, ki se je otvorila včeraj v francoski zbornici o predlogu vlade, da finančni minister Caillaux dobi diktatorsko oblast v izvajanju finančne reforme, pokazuje, da bo vlada težko nadvladala opozicijo. Franklin-Bouillon, predsednik zborničnega odseka za sunanje zadeve, je strastno pobijal pogodbu z Ameriko glede odplačevanja vojnega dolga. Silen aplavz, ki ga je dal govornik, je pokazal, da je velika večina poslancev proti ratifikaciji te pogodbe. Briand niti Caillaux se nista upala črhnuti besedico. Šele ko je bil Briand naravnost pozvan k besedi, je dejal, da vlada predloži parlamentu ves program sunanjih dolgov potam, ko bo poravnani dolgovni problem z Anglijo in ko bodo zagotovljene gotove obljube glede omiljenja ameriškega pakta.

Leon Blum je v imenu socialistov tugal na kobe Caillauxov program stabilizacije franka. Rekel je, da se parlament odpravi svoji obljubi, če dovolji Caillauxu, kar on zahteva. Socialisti podpirajo samo en načrt finančne reforme in ta je desetodotno prevzetje kapitala.

LADJA NA KLEČEH.
Boston, Mass. — Brezlična brojevalka poroča, da je parnik "Ballena" nasel na kleč na severnem obrežju otoka Seal, 30 milj od Newburyport. Na njem dvajset ljudi, napetost od rta Sabla. Farnik sajema vodo in močvirje je v nevarnosti.

WHEELER OD- KRIL NOVE ŠKOD- LIVE PATEZE

Raskrinkal je zapleto glede litnic. — Nekateri senatorji so vpraševali, če ta poteza ne diši po teopodmoški?

Washington, D. C. — Senator Wheeler iz Montane je ljudstvu storil zopet veliko uslugo. V sedanjem trenutku, ko se je vračala razprava o Fessovi predlogi za odpomoč farmarjem, je pokazal, kako Armour in drugi finančniki in industrijalci izgrajevajo potezo, ki imajo namen iztisniti iz ameriškega ljudstva milijone dolarjev denarja.

Senator Johnson iz Kalifornije in Caramaz iz Arkansasa, sta se samo obsegala ob situaciji, tako da je lahko vsak pogledal, kaj se skriva za zavos. Ko je Wheeler naglašal, da naj vsak pobleda za hula in ko je končal, ni bilo najmanjšega izgleda, da bo Fessova predloga sprejeta. Na Fessa, Coolidge, Hooverja in Jardina je pa bilo vtičeno znamenje, da se pogovarjajo, kako bi se izročili milijoni skupni čimiki korporacij za malo vredno listino, ki so jo državni zakoni prepovedali prodati farmarjem na zapadu.

Wheeler je prišel čitati vest o prodaji, kot je razposlala "zaupna" častniška služba, urejena v Washingtonu in prodana ljudem v javnosti in vlagateljem denarja v binišu. Ta vest je pripravljala, ko se je Gray Silverju od farmake birojske federacije in drugim promotorjem ponudila prodati Armourjeva, Rosenbaumove in druge litne elevatorje organiziranim farmarjem na zapadu, so se obrnili na Jardina in Hooverja, da pristopita na to, da je ideja zelo zdrava, ako se ti elevatorji odlože na farmarje. Potem sta Hoover in Jardina spreobrnila Coolidge, vsi so pa skupaj sprejeli Fessa kot svojega posredovalca v senatu. Podpirali so Fessovo predlogo, ki je doletela, da si lahko denar izposodi farmarske trine organizacije, da se pomaga spraviti proizvode takega društva rednim potem na trg ali za nabavo lastnih in pripomočkov. Armour in Rosenbaumovi štiri elevatorji, za katere naj bi se plačalo \$26.000.000, so bili pripomočki, ki bi se prodali s posejilom zadruženega trinega društva.

"Po moji sodbi je edini namen te predloge," je poudaril senator Wheeler, "da se izvrši kupčija, ki sta jo Armour in Manny Rosenbaum pripravila za farmarje, ker ta družba ni mogla prodati elevatorjev farmarjem v srednjem zapadu in na severozapadu. Farmarji niso hoteli sprejeti ta "zdrave ideje" mr. Hooverja in Jardina." Ravno isti šentljudi prihajajo h kongresu in skušajo pod plaščem zakonodajstva za farmarje odločiti stvar na vlado. To pomeni, da pridejo k temu odboru in si posodijo \$22.000.000 do \$26.000.000 in prično s tržnim druženstvom, da odvzamejo breme bankam v Chicago, Armourju in Manny Rosenbaumu.

"Seveda, če je kaj ekonomsko zdravega v priči dejstva, da senator iz države Ohio in administracija šteta razbremeniti bankirje v Chicago, Armour & Co. in Manny Rosenbaumove elevatorje, ki nimajo vrednosti, tedaj je to toliko zdrava ekonomska ideja, kakor če ista administracija skuša kupiti od Belmontovega premoženja ribički kanal (Kanal rta Cod) v Massachusettsu.

Senatorja Simmons in Norris sta skušala zastaviti vprašanja, ki naj dobesedno fakt, da ta kupčija ravno tako hiši kot Teapot Dome. Wheeler je pristal, da je (Dalje na 2. strani.)

Predsednik nemške zbornice za Sacca in Vanzettija

Delavske strokovne unije v Nemčiji so tudi poslale apel na gubernorja države Massachusettsa za novo obravnavo.

Berlin, 8. jul. — Paul Loebe, predsednik nemške zbornice, je včeraj v imenu socialističnih poslancev kabliral Fullerju, gubernorju v Massachusettsu, apel za novo sodno obravnavo Nicole Sacca in Bartholomaja Vanzettija. Apel se glasi, da naj gubernor reverzira smrtne obsodbe in dovolj Saccu in Vanzettiju novo obravnavo, ker vse kaže, da je bila pri prvi obravnavi pomota.

Enak apel je poslal tajnik eksekutive Splošne zveze delavskih strokovnih unij v Nemčiji.

MED ČIKASKIMI BUTLEGAR- JI NI PREMIRJA.

Chicago, Ill. — Med prebivalci "Male Italije" (Little Italy) je ni miru. Bitka se vrli, kdo bo imel proste roke pri butleganju. Zadnja sredo so sopot enega posilali "na drugi svet". Topot je bil štev nekoli Louis Barbaglio, ki je imel brivnico na zapadni strani mesta, Kedzie avenuju in Madisonova cesta, in se v "prostem času" pehal tudi s prodajo po 18. dodatku k ustavi prepovedanih pišč. Morlici so odpejali truplo izven mesta in ga odločili poleg pokopališča v Stickney, predmestju Chicago.

SOCIALIST BERGER JE IZPOL- NIL DANO BESEDO PRED ZAK- LUČKOM KONGR. ZASEDANJA

Se pred kongresnim zaključanjem je vložil resolucijo v zadevi Sacca in Vanzettija.

Washington, D. C. — Kongresnik Berger je dober teden pred zaključkom kongresnega zasedanja obljubil, da vložil resolucijo v interesu Sacca in Vanzettija. To besedo je kongresnik Berger izpolnil. Dan pred zaključkom kongresnega zasedanja je Berger predložil kongresni zbornici resolucijo, ki naroča zborničnemu justičnemu odseku, da preide vse okoliščine, ki obdajajo postopanje proti Saccu in Vanzettiju, ki sta bila obsojena na smrt zaradi umora, izvršenega v South Braintreeju, Morlice, ki čaka v državi Rhode Island, da se nad njim izvrši smrtna obsodba, je napravil zapriseženo izpoved, da je on s svojo gango izvršil roparski umor v Braintreeju, in da delava Sacca in Vanzetti, ki sta bila reobsojena kot stavarja v interesu delavcev, nista v najmanjši svesti s tem roparskim umorom.

Kongresnik Berger je podal izjavo, da je zaradi tega predložil kongresni zbornici resolucijo, da se preproči izvršitev velike justične krivice. "Sacca in Vanzetti sta bila delavska organizatorja," pravi Berger, "in kot taka sta si na-

kopala jazo tovarnarjev... V letu 1920 je bila jaza tovarnarjev proti njima izredno velika. Takrat so ju prijeli, postavili pred sodišče in ju obsodili. Veliko reči se je dogodilo ob času obravnave in veliko po nji, ki so ustvarile dvom, da sta Sacca in Vanzetti kriva. Ta dvom je začel v močnane onih, ki so se zanimali za fakte in jih studirali. Glavne priče državnega pravnika, ki so pod prisego identificirale Sacca kot pobojnika, so prisegle po krivem. Ta vest je šele pomnožila dvom.

"Ustvarili se je vtis, da je naj bolj radikalnih ljudi agitira in protestira, da sta obsojena nedolžna. To pa ni resnica. Ameriško delavsko gibanje, kot ga prikazuje Ameriška delavska federacija, je ponovno dvignilo svoj glas proti obsodbi Sacca in Vanzettija in je zahtevalo novo obravnavo, pri tem naglašajo, da je bila prva obravnavna "velika justična krivica."

"To ni navadna obravnavna proti morilcem. Za kaj takega je ni smatralo čustvoje v Massachusettsu, ki je odločno zahtevalo smrtne kazen za Sacca in Vanzettija. Čustva so se razplamela, kajti delavci so prepričani, da sta nedolžna. Zato pa je važno, da se fakti prerazkrijejo in se dočne resnica, kaj je bilo mogoče."

Predloga za pre- prejeto kupčijo službeni sprejeto

Namen predloge je zadržati kupčevanje s federalnimi službeni v istih delovnih.

Washington, D. C. — Senat in zbornica sta sprejela pred zaključkom kongresnega zasedanja Stefferson-Carawayjevo predlogo, ki ima namen prepričati barantanje s javnimi službami.

Senat je to predlogo sprejel dne 2. julija. Južni senatorji imajo namen s to predlogo zahtevati republikanskim političarjem v južnih državah barantanje s službami, v katere so uslužbenec imenovani. Ko je bil Bascom Slemp, sednji Coolidgev tajnik, kongresnik za Virginijo, je bilo odločeno v detajlih, da je bil zelo delaven pri barantanju s službami postarjev. Države Mississippi, South Carolina in Georgia so zelo trdo obdržale to početje. Justični department ima veliko dokazov glede teh kupčij, toda postopanja ni uvedel proti nobenemu.

Velika Rusova proslava v Pragi

100.000 oseb v pohodu na dan obletnice mučeniške smrti češkega reformatorja.

Praga, Češkoslovaška, 8. jul. — Več ko 100.000 Sokolov je včeraj korakalo v veliki paradi po praških ulicah ob priliki spominke slavnosti na dan obletnice mučeniške smrti Janá Husa, ki je bil leta 1415 seigan na grmadi v Svici, kjer se je takrat vrnil zbor katoliške cerkve v Kostnici. Predsednik Masaryk, vsi člani kabineta in diplomataki zbor je prisostvoval slavnosti. Kljub stni klerikalni agitaciji proti slavnosti je češkoslovaška vlada dala slavnosti oficijelni značaj.

Delavske dividende

Chicago, Ill. — Harry Green, vposlen na Nickel Plate železnici pri popravljanju tirov, je bil povoten do smrti, ko se je vrnil nanj voz naložen s peskom, katerega je vlak premikal.

SILNI VIHAR V SEV. DA- KOTI.

New England, N. D. — V tukanjski okolici je zadnji sredo divjal silen vihar — hurican — ki je napravil škodo nad 20.000 dolarjev na polju in posevkih. Vse posevke je porušilo do tal. Is oblačje se ni nobenih podrobnosti poročil.

STAVKA NA NADELNIH ŽELEZ- NICI V NEW YORKU SE ŠIRI

V Chicagu tudi grezi stavka na po- in nadelni železnici.

20 STAVKARJEV ARETIRA- NIH V INDIANAPOLISU.

New York, N. Y. — Stavka na nadelni železnici se vedno bolj širi in družba se je pripravila na splošno stavko. Stavkarji sedaj voznički (motormen) in premikali železniških tirov; splošno mnjenja je pa, da se pridružio tudi sprevedniki. Promet je zelo neroden na nadelni železnici, dočim je na podulnični popolnoma paraliziran, akoravno poročajo in urada družbe, da je promet "malo več kot 50 odstotkov od normalnega prometa". Da ni vse tako, kot poroča družba, je dokaz, da, ker so zastržili vse uslužbenec, ki imajo izredno važna dela na podulnični železnici, "da ne morejo delati kako sobotno"; zastrženi so delavci v električni in blični paniki. Pri tam je smiselno to, da je družba odredila zastraženje teh delavcev, ker so včeraj poročali iz stavkovnega urada, da se bodo pridružio stavki tudi blični pazniki, in takoj nato je pa družba poslala vtrale na mesta, kjer so blični pazniki vposleni. Stavkarji tolnažijo to odredbo, da hoče družba uvesti nekako pejonako, kar je pa protipostavno in ako ima družba v resnici ta namen, pride v konflikt s zakoni, kar jo lahko pokopje. Tukajšnji listi poleg tega poročajo, da se Interborough Rapid Transit Co. nahaja v "vojnam stanju".

Iz stavkovnega urada poročajo, da bo nove organizirana unija uslužbenec na podulnični železnici vložila prošnjo pri Ameriški delavski federaciji za poslovanje.

Chicago, Ill. — Čikašanom tudi grezi stavka na podulnični železnici in na nadelnični

Evharistični kongres na- veden vedni svetovni

Edem sto tisoč oseb se je udeležilo tega kongresa. — Kje so bili objubljeni milijoni?

Chicago, Ill. — Milijoni pridejo v Chicago in se udeležijo evharističnega kongresa. Milijon oseb pride samo iz Evrope in drugih tujesemskih dežel. Tako se je pripravovala dan za dnemom skozi zadnja tedna pred kongresom, še praden so romarji zapustili tujesemsko dežele. Bila je kričava reklama, kakane se poslužijo trgovci, kadar nameravajo za dober denar odločiti svoje slabo blago.

Zdaj je kongres končan in trezni cenici trdijo, da se je tega kongresa udeležilo samo sedem sto tisoč oseb. In to se je zgodilo v Chicagu, ki ima svojih tri milijone prebivalcev in bližini svojega notranjega mestnega dela, šest milijonov pa v okolisu 250 milj.

Na nogah je bila skoraj vsa ameriška rimsko katoliška duhovščina, vsi menihi najrazličnejših redov, vse nuna, vse daka, ki pohaja v katoliške farne šole v Chicagu in najbližnji okolici. Prišli so iz tujesemstva kardinali, nadškofje, škofje in drugi cerkveni dostojanstveniki. Ti so zopet prignali a sabo vse vernike, ki so jih prignati mogli. In ko so nasadnje prešli vrste teh udeležnikov evharističnega kongresa, je bilo vseh skupaj komaj sedem sto tisoč udeležnikov.

Napovedani milijoni so se skrčili, tako da jih nasadnje je en milijon ni bilo. Da, da. Eder vizeko leta, prav nizko sede!

Bivši angleški škof kritična biblija.

London, 8. jul. — Dr. Charles Gore, bivši škof na Oxfordu, je pravkar izdal knjigo s naslovom "Can we, then, believe?" (Ali moremo torej verjeti), v kateri trga biblijo kot staroškofski pripovedk. Pisatelj pravi, da je Genesis (prvo poglavje biblije) od stvarjenju sveta in človeka) navadna bajka in posiva cerkev, naj zavrne to razkrijvo srednjeveškega krščanstva, ako se hoče kosati s modernim znanstvom.

MILIJONARJI, BUTLEGARJI IN CERKVE ZA PROHIBICJO

Rockefellerjeva družina je prispevala v zadnjih 18 mesecih okrog \$60.000.

ORGANIZACIJA ZA ODPRA- VO PROHIBICIJE DELUJE JAVNO.

Washington, D. C. — Nadaljna predstava, katero vodi senatni pododsek justičnega odseka, kateremu načeluje senator Reed (Mo.), je prinesla na dan zelo zanimive stvari. V glavnem se je zadnje dni vodila preiskava, od kje toliko denarja, s katerim razpolaga protialusnska liga v svoji kampanji proti vsem opojnim piščam bodisi v tej ali oni obliki. V kolikor je mogoče razvideti iz preiskave, so za v ogromni večini taki, ki nimajo ntkdar "suhih" kleti, namreč večkratni milijonarji, bootlegarji in razne cerkve, ki dobio vedno dovolj "sakramentalnega" vina za svojo "porabo". Na celu liste, katere je bila pred senatnim odsekom je družina Rockefeller; razni člani te oline dinastije so prispevali v zadnjih osemnajstih mesecih v vsakih od \$50 do \$20.000 in skupni prispevki te družine je upal "samo šestdesettisoč in petsto dolarjev."

Senator Reed in senator LaFollette sta bila za objavljenje vseh prispevateljev v fond protialusnske lige, dočim so ostali trije senatorji potegnili z Wheelerjem, da naj se ne priobli imen vseh prispevateljev. Glede tega je značilna izjava senatorja Reeda, katero je podal, ko poročajo iz St. Louis, Mo., ko je pojasnjeval glede preiskave. Pojasnjeval je, da dokler uradniki protialusnske lige ne dokažejo, da je njih organizacija nepolitna, tedaj je ljudstvo upravičeno vedeti vse podrobnosti te organizacije. Nadalje je izjavil: "Uradniki protialusnske lige vedno trdijo, da je njih organizacija v boji službi in nje namen je samo rešiti človeštvo. Zaka se tedaj tako trdovratno branijo, da bi ljudstvo zvedelo, kdo je prispeval v sveta imenno."

Zanimiva bi bila lista vseh prispevateljev v fond protialusnske lige, bi ljudstvo vsaj bilo na jasnem, kdo vse prispeva v fond, ki se rabi izključno le v svrhu propagande prohibicije. Marsikateri "prominentni" je v teku v zadnjih pet let prispeval nad pol milijona dolarjev.

Za Rockefellerjevo družino pridejo na vrsto razne cerkvene občine; tako je prispevala metodistiška episkopalna cerkev na Woodward avenuju v New Yorku v 18 mesecih okroglo 10.000 dolarjev. Dobroznana trgovina "Kroeger 5c and 10c Stores" je prispevala \$5000, med tem ko svoje vslužbenec nesramno nizko plačuje.

Ta senatni pododsek je zaslišal tudi zastopnike organizacije za odpravo prohibicije (Association Against Prohibition Amendment). Prvi je bil zaslišan predsednik te organizacije William H. Stayton, ki je izjavil, da on niti najmanj ne nasprotuje objavljenju imen vseh prispevateljev, ker nima ničesar skrivati. Vsi prispevki, ki jih je organizacija dobila, okrogla skupna vsota znaša \$800.000 se porabijo izključno v boju za odpravo prohibicije. Predložil je listo prispevateljev od leta 1921, ki izkazuje, da je največ prispevala Mrs. Barend Van Gerbig namreč \$5.200; Mrs. Marius De Brabant \$3.000; trije so prispevali po tisoč in ostali po 500 in manj. Stayton je naglašal, da je večina vseh prispevkov porabljen v namenu pojasniti ljudstvu, kake do brote ima ljudstvo od Voldeteedovega zakona; nadalje pomaga v kampanji za splošno glasovanje o prohibiciji v onih državah, ki so na delu za ta referendum; v državah, kjer se vrši bitka med takozvanimi "mokrimi" in "suhimi" kandidati v javne urade bodisi kongresno, senatno ali postavodajno zbornico organizacija tudi ne drži križem rok.

Is celega zaslišanja je razvidno, da bi protialusnska liga najraje prekrila pred ljudstvom kotje. (Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago in Cincero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inženstvo \$8.00.

Naslov za vso, kar ima stik z urednikom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v sklepu p. pr. (Junij 28, 1925) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je v 17ih dnevih poslala naročnina. Poslovilo je prvočlansko, da se vam ne ustavi list.

DELAVSKA VLADA V QUEENSLANDU.

Queensland je avstralska zvezna država, ki ima svojo državno vlado, kot jo ima ameriška država Illinois, Indiana, Ohio, ali katera druga država, ki je v območju Združenih držav. V Queenslandu je delavska socialistična stranka zmagala prvokrat leta 1915, t. j. pred enajstimi leti. Od tega časa so bile volitve že štirikrat, in vsaki-krat so izšli delavci zmagoviti iz volilnega boja. Letos so bile zopet volitve, in delavska socialistična stranka ni le zmagala, ampak je pridobila še dva mandata več, konservativna stranka jih je pa izgubila. Delavci so imeli preje tri in štirideset mandatov, konservativci pa sedem in dvajset. Zdej jih pa ima delavska socialistična stranka 45 zastopnikov v parlamentu, konservativci pa pet in dvajset. To pomeni, da se je delavska večina pomnožila od štirinajst na osemnajst glasov.

Ko je delavska socialistična stranka prvokrat zmagala, so pričela navadna obrekovanja delavcev in siliale so se neslane govorice.

Kako bodo delavci vladali in kje so dobili zmožnosti za vladanje in druga siliena vprašanja, ki niso imela drugega namena, kot osmešiti delavce, so se pojavila takoj po prvi delavski zmagi. Konservativci so bili prepričani, da delavci napravijo toliko napak, da bodo v prihodnjem volilnem boju strti in ljudstvo bo izvolilo zopet konservativce v taki večini, da zopet zavladajo. Pričakovanje konservativcev se ni izpolnilo, ampak ljudstvo je še štirikrat izvolilo delavsko socialistično vlado, in pri zadnjih volitvah je celo povisalo večino delavskih glasov v zbornici, konservativno manjšino pa še bolj akrcilo.

Kako je bilo to mogoče? Delavci so bili direktno obdavčeni. Delavska vlada je ta direktni davek, ki je obdavčeval vse sloje na določen dohodek, za delavce odpravila. Delavci so takoj občutili in razumeli, da je bila ta davčna reforma izvršena njim v korist. V Ameriki nam je vojna prinesla tudi direktni dohodninski davek. Izvršena je bila davčna reforma. Ta pa ni bila izvršena v interesu delavcev, ampak milijonarjev. Znižalo se je davčna breme milijonarjev, ni se pa znižalo davčno breme delavcem, ki temelji v nedirektnih davkih in začetni colnini. Profitarjem so bile v Queenslandu proti pristrižene, da ne morejo več poljubno odrati ljudstva. Za delavce je bilo uvedeno državno zavarovanje proti brezposelnosti, nezgodam in nesrečam. Država skrbi za matere in deteta. V ta namen so bili ustanovljeni porodni domovi in klinike in podporni sklad za matere in deteta.

Industrija je dobila novo življenje in se razvija in cvete veliko bolje, kot se je to godilo, dokler so bili konservativci na krmilu. Delavne razmere so pa boljše kot v kateri drugi državi v Avstraliji. In to šteje za delavce. Znižalo se je število brezposelnih delavcev skoraj na ničlo in življenjski stroški v Queenslandu so nižji kot v kateri drugi državi, ki pripadajo k avstralski zvezi. In to je delavska socialistična država dosegla, ko vsemu svetu gospodarji še kapitalizem. V Avstraliji tudi še ni uveden socializem, ampak delavska socialistična vlada je kapitalizem porinila v ofenzivo in ga para in drobi počasi, dokler od njega ne bo drugega ostalo kot zgodovinski spomini.

Avstralsko delavstvo je odločno in zaupa samo vase. Kdor pa zaupa sam vase, ta končno zmaga ne glede nato, koliko je močan njegov sovražnik.

Delavstvo v drugih krajih po svetu, posebno pa v Ameriki bi bilo lahko ravno tako daleč, če bi zaupalo v svojo moč in bi se ne dalo voditi od onih, ki žele, da delavstvo ostane trajno potlačeno in da dela za člane z duhom in rokami, ki so prejeni opravljati ročno ali duševno delo. Ta nezaupnost v samega vase izginja med delavstvom, toda zelo počasi. V kolikor pa nezaupnost v samega vase med delavstvom izginja na eni strani, toliko se pa množa zaupnost v samega vase med delavstvom in v toliko se tudi delavstvo približa svojemu končnemu cilju—odpravi mezdne sužnosti.

Ameriška zgodovina v juliju

II.

9. julija, 1755.—Bitka ob Monongahell, boljše znana pod imenom "Braddockov poraz." Major general Edward Braddock, glavni poveljnik britanske vojske v takozvani francoski in indijanski vojni je bil z 1200 britanskimi regularnimi vojniki in 1000 kolonialnimi milicniki, v bližini trdnjave Fort Duquesne, kjer se je potem razvil mesto Pittsburgh. George Washington je bil tedaj Braddockov pobočnik. Washington je Braddocku zamen navetoval, naj se poslužijo indijske taktike in da streljati le iz skritih in zavaro- vanih postojank. Braddock pa je marsikrat proti sovražniku kot da bi se nahajal sredi široke planjave. Izid je bil tak, da je Braddock padel in z njim 50 častnikov in 700 mož. Bila je Washingtonova zasluga, da so se ostali rešili od popolnega uničenja. Radi te bitke je Washington zaslovel kot spreten vojskovodja in ta sloves je 21 let kasneje privedel do tega, da je bil Washington imenovan glavnim poveljnikom v revoluciji.

13. julija, 1866.—Pankajev prvega atlantičnega kabla. Tega dne je parnik "Great Eastern" odplul iz Valenteje na Irskem s prvim uspešnim kablom na krovu, tehtajočim 4000 ton. Zapustil konec kabla pri Valenteji je parnik plul v zapadni smeri, pri čemur so neprestano odvijali kabel in ga pogrezali na dno morja. Dne 27. julija, po štirinajstidnevni vožnji, je parnik priplul v pristanišče Heart's Content na otoku Newfoundland, kjer je bil pričvrščen ameriški konec prvega kabla. Dolgost tega kabla je bila 2800 milj. Uspeh tega zgodovinskega podjetja je treba v glavnem pripisati Newyorčanu Cyrusu W. Fieldu.

16. julija, 1779.—Naskok na Stony Point v revolucionarni vojni. Stony Point je skalovito predgorje, moleče v reko Hudson pod West Pointom, kakih 46 milj severno od New Yorka. Britanci so ga držali s 600 možmi. Edina pot po kopnem do trdnjave je vodila skozi preplavljeno močvirje. Washington se je odločil zavzeti Stony Point in v to svrhu je organiziral skupino 1200 izbranih mož pod poveljstvom takozvanega "Mad" Anthony Wayneja, ki so mu pravili tako radi njegove drzovitosti. Američani so tiho-ma prekorali močvirje, brez smodnika, da ne bi kdo s streljanjem napravil ropota. Naskok šli so trdnjavo s bajonetami in jo osvojili. Ta zmaga se je smatrala za eno najslajnejših vojskarskih činov tekom revolucio- narne vojne.

19. julija, 1848.—Prva konvencija za žensko pravico v Združenih državah se je odprla na Seneca Fallsu, New York. Trajala je dva dni. Lucretia Mott, kvakerska prvakinja, je bila vodeči duh te konvencije; ob njeni strani je stala Elizabeth Cady Stanton, izredno dobra govorica. Ta datum dejanski pomenja obletnico gibanja za žensko volilno pravico v Ameriki.

21. julija, 1881.—Bitka pri Bull Runu. Tri mesece po začetku civilne vojne je bil odločen konfederiranevoj (južnja- kov), ki je šteje 22,000 mož, utaborjen ob junonapadnem bregu rečice Bull Run v Virginiji, 35 milj daleč od Washingtona. V Washingtonu pa je stala uni- karska vojska 55,000 mož pod generalom Irwinom McDowellom. Po številu je bila to največja vojska do tedaj v Združenih državah. Ali bila je slabo organi- zirana in vojniki so bili večinoma milicniki brez mnogo vaj. Vse to temu so civilni voditelji severa, zlasti Horace Greeley, sahtevali, naj ta vojska takoj zapusti Washington in se poda na boj. Tako je McDowell do- bil povelje za ofenzivo. Dne 16. julija je z vojsko 35,000 mož začel svoj pohod proti Manassasu—kakih 30 milj haje. Mnogi vojniki so imeli na sebi svoje navadne civilne čevlje in posledica je bila, da je bila vsa vojska po treh dnevih marsiranja bolna na nogah. Kljub temu so ob reki Bull Run zavzeli postoj- janko nasproti konfederirancem,

ki so ostali onkraj reke. Čez reko je vodil le en most. McDowell se je delal, kot da bi hotel napasti most, ali medtem je odposlal svoje najboljšje čete, da v kolobarju primarsirajo do zgorajnega toka reke, kjer so jo nepazeno prebrdili. Te čete so naskočile levo krilo konfederirancev in zdelo se je, kot da bodo razdrili vse njihove vrste. Ali ravno tedaj se je med konfederiranci prikazal mož, ki je rešil vojsko in si ovekovečil svoje ime. Ta mož je bil general Jackson. Njegova brigada petih polkov, obstoječih iz virginijskih vojakov, je bila odrejena, da čuva most pred prehodom federalcev. Ko je Jackson začel šum bitke na svoji levi strani, je hitel vzbodo, postavil svoje vojske v vrste in čakal na napad federalcev. V istem trenutku je neki drugi konfederirani general, katerega brigada je bila razkosana in je bežala, obstal tam in z občudovanjem gledal na Jacksonovo linijo 9000 mož. Gledal je nazaj k ne- rednim vrstam svojih vojakov in zakrival: "Poglejte Jacksona, ki stoji tam kot kak kamnit zid (stone wall). Zdržite se za Virginijci." Od tega trenutka je general Jackson postal znan pod imenom Stonewall Jackson. Federalci so bili pot- tianjeni v dolino all zopet in zopet so navaljali na višine. Končno, ko je bila bitka še vedno neodločena, so konfederiranci dobili ojačenje. Panika se je lotila federalcev, da so zbežali v strahu in nerodu. Ime Bull Run označuje najhujši poraz, ki ga je vojska Združenih držav kdaj trpela. Narod na jugu še danes rabi frazo "Stonewall Jackson's fight," ako hoče označiti trdo in vzdržno borbo.—F.L.L.S.

Obletnice znamenitih Američancev

I.

4. julija, 1826.—Stephen Collins Foster, ameriški glasbenik in pesnik, se je rodil tega dne v Lawrencevillu, blizu Pittsburgha. Bil je prvi skladatelj, ki je uglasbil radosti in žalosti črn- cov na jugu. Čudno je pač, da skladatelj, ki je spisal melodije juga, ni bil sam jušnjak. Potoval je le tupatom na jug, in je pač nekako prodril v duh plantaj ter ga raztolmačil v pre- njajšjih melodijah svojih pe- smi. Foster je zložil toliko be- sedil in glasbo kakih 160 pesmi. "Old Folks at Home" je morda najbolj znana izmed njegovih skladb in okrožila je svet. Bila je prevedena v vse evropske jezike in celo v razne jezike Afrike in Azije. Druga izmed njegovih klasičnih popevk je "My Old Kentucky Home," ki jo je Foster zložil, ko se je nahajal v neki stari pristavi ken- tucki. Druge popularne pesmi so "Old Black Joe," "Way Down South," "Uncle Ned" itd.

Dasi so njegove pesmi skoraj sto let stare, vendar se nekatero izmed njih danes ravno tako popularne kot kdaj prej. Niti ime skladatelja ni pozabljeno. Ravno pred kratkim je bil stav- ljen predlog v kongresu, da bi se v proslavo stoletnice Foster- jevoga rojstva izdal v cirkulaci- je spominski pol dolar. Foster je umrl 13. januarja 1864.

Nihče ne more dalje časa živeti v Ameriki, ne da bi zašla in vsulbil kako Fosterjevo popevko. Otroci se jih učijo v šoli. Te popevke so danes postale ameriške narodne pesmi. Pa menda je tudi malo priselnikov, ki ne bi poznali, če ne besed, vsaj melodije takih pesmi, kot je ona, ki kaže z besedami: "Way down upon the Suwanee River, Far, Far Away..." ali "My Old Kentucky Home," "Old Black Joe," "Mama's in the Cold, Cold Ground" itd.

4. julija, 1894.—Nathaniel Hawthorne, Hawthorne, ki ga ves svet priznava za največjega ameriškega romanopisca, se je rodil dne 4. julija 1804 v Salemu, Mass. Njegovo literarno delo obstaja iz novel, kratkih povesti, otroških pripovedi, si- votopisov in potopisov. Njegov- je štiri velike povesti "The Scarlet Letter," "The House of the Seven Gables," "The Blithedale Romance" in "The Marble Faun." Tvorijo podlago Haw- thornevo literarno slavo. Nje-

gova resnična sila leži v tem, da je znal opisati življenje na tak način, da smo si vedno svesti prevladujočega vpliva moralnih motivov in moralnega zakona.

5. julija, 1810.—Phineas Taylor Barnum, fenomenalni ameriški podjetnik razstav in cir- kusov, ki je postal slaven po vsem svetu, se je rodil v Bethu- ju, Conn. Bil je sin krcmarja in je že v svoji rani mladosti kazal izredno nagnjenost za uganjanje šal na račun očetovih odjemalcev, kakor izborno tr- govsko nadarjenost. Nekaj časa se je z uspehom pečal z loterijo in kasneje je izdal časopis, L. 1834 je prišel v New York v jako revnih razmerah. Skušal je mnogo načinov zaslužka, ali brez posebnega uspeha, dokler ni izvedel o neki Joice Heth, črni sužnji, ki je baje bila do- ljica Georga Washingtona. Šel je obiskat njene gospodarje in jo odkupil za \$1000, ki si jih je izposodil od raznih prijateljev. Velede vsestranske reklame je vzbudil znatno zanimanje občinstva za to zameško in val so šli ogledat si to kuriozitetu. Vstopnino so Barnumu nesle po \$1500 na teden. To je bil Bar- numov prvi poskus kot izločitel- ja in, ko je videl, kako ta po- sel dobro nese, je nabral malo družbo in prespotoval vse deželo, prejemajoč velike vsote, kjerko- li se je ustavilaj. L. 1839 pa je zopet ostal brez centa in se po- vrnil v New York. L. 1841 je bilo podjetje, ki je bilo znano pod imenom Scudder's Ameri- can Museum, na prodaj in Bar- num je začel pogajanja za na- kup. Denarja ni imel, zato si ga je izpogodil in pod ugodno kupno pogodbo prevzel podjetje. Od tedaj je začela njegova sre- ča; koncem istega leta je po- ravnal vse svoje dolgove. L. 1848 je svoji razstavi dodal dve drugi obsežni zbirki velike vred- nosti in nčestvilo posameznih kuriozitet. Njegov "show", je kmalu postal najbolj popularno zabavišče v Združenih državah. L. 1842 je šel s Charlesu S. Strattonu iz Bridgeporta, tedaj pet let starem, ki je bil krajši od dveh čevljev in je tehtal 16 funtov. Fantek je akoci Bar- numa postal znan vsemu svetu pod imenom "General Tom Thumb." Razstavljen je bil v Združenih državah z velikan- skim denarnim uspehom do l. 1844, ko je ga Barnum vzel s seboj na Angleško. Tu so spre- jeli Barnuma še z večjim izra- zom popularnosti kot v Ameri- ki. Tom Thumb je bil predstavl- ljen kraljevskim družinam na Angleškem, Francoskem in Bel- gijskem.

Ali Barnum ni bil zadovoljen le s tem, da bi bil samo razkazo- valec; hotelo se mu je tudi po- slavi glasbenega impresarja. Nagovoril je tedanja slavno pev- ko, Miss Jenny Lind, "švedske- ga slavka," naj pride na turne- jo v Ameriko in pogodil se je z njo za 150 večerov; obljubil ji je \$1000 za vsak večer in po- ravnanje vseh stroškov nje in njene družbe. Jenny Lind je prišla v New York dne 1. sep- tembra 1850. Burnumu zani- manju za njo ni para v vsej zgo- dovini ameriške umetnosti. Švoj prvi koncert je dala v Castle Garden (sedanjem akvarju v New Yorku) in od tedaj do ju- nija 1851 je v svojem triumfal- nem pohodu po Ameriki nasto- pila v 98 koncertih. Surovi do- hodki turneja so znašali \$700,000. L. 1855 se je Barnum dmaknil iz poslov v krasno vilo blizu Bridgeporta, kjer je spi- sal svoj životopis. L. 1871 je ustanovil "največji show na svetu," kombinacijo potujočega cirkausa in menadžerije, ki je p- tem zaslovela pod imenom Bar- num & Bailey. Ta največji cir- cus na svetu še danes obstoji pod vodstvom naslednikov. Bar- num je umrl 7. aprila 1891.

Dvajset rudarjev ubitih v Me- hiki.

Mexico City, 8. jul.—Pri dveh nezgodah, ki sta se pripetili zad- nji teden v rudnikih Cananea Copper kompanije v Sonori, je bilo dvajset rudarjev ubitih in sedemnajst ranjenih. Slabe var- nostne naprave pod zemljo so za- krivile dvojno nesrečo. Sploh so smrtne nezgode v teh rudnikih nekaj navadnega. Vadni rudni- ški nadzorniki so odredili strogo preiskavo.

Čikaška gledališča

V kinogledališčih, katere la- stuje družba Balaban & Katz v Čikagu je ta teden precej bogat program, bodisi kolikor se tiče godbe ali pa slik ter drugih točk. V kinogledališču "Roosevelt" so zadnji ponedeljek pričeli kaza- ti sliko "La Boheme"; snov je povzeta iz dobroznane opere ena- kega imena. V sliki nastopajo najboljši igralci, katere je mo- gel dobiti King Vidor, ki je vo- dil slikanje, namreč Lillian Gish, John Gilbert, in drugi. Slika po- kazuje življenje raznih umetni- kov v Parizu, kako se borijo za svoj življenjski obstanek in na- vzlic stradanju vstrajajo na po- lju umetnosti. Izredno krasne so koncertne točke, katere igra orkester.

V kinogledališču "Oriental," ki je znan po celi Chicagi, kot najlepše gledališče, nastopa ta teden vsem mladim Čikažanom dobroznani kralj "Jazza" Paul Ash, v posebnem programu, namreč synopatični točki "The House That Jazz Built"; poleg te orkestralne točke je slika "The Wise Guy" (Modrijan), v kateri nastopajo Betty Com- pson, James Kirkwood, Mary Astor in drugi. Slika je izdelala Paramount družba. Ta slika je zanimiva raditega, ker pokazu- je gango krukov, ki so se peča- li z prednjo raznovrstnih ale- parskih zdravil, končno pa pri- šli do sklepa, da je še bolj do- bičkanosno prodajati voj, kot pa razna sleparska zdravila.

V kinogledališču "Uptown", na severni strani mesta, je ta teden slika "Netopir" (The Bat), katere snov je povzeta iz operete enakega imena, in kate- ro so kazali pred nekaj časom v nekem tukajšnjem gledališču. Opereta je danesjaka in v nji je vsepolno raznih Strausovih du- najskih valčkov. V sliki nasto- pajo istotako najboljši igralci kot Robert McKim, in drugi. Sli- kanje je vodil Roland West.

Slavno Normo Talmadge je tudi ta teden prilika videti in steer v kinogledališču "Tivoli", ki je na južni strani mesta. Na- stopa v sliki "Kiki," je posebno privlačna za mlade ljudi.

V dobro znanem kinogledali- šču "Chicago" je na programu slika "Ella Cinders." V glavni vlogi nastopa slayna igralka Colleen Moore; poleg nje nasto- pajo Lloyd Hughes, Vera Lewis, Doris Baker, in drugi. Poleg slike je pa nekaj za ljubitelje plesa Charleston; predstavljeni bodo čampioni tega plesa vseh večjih mest, kot so New York, Boston, Detroit, itd.

V kinogledališču "McVickers" je ta teden na programu slika "The Savage," v kateri nastopa Sam Hardy, Ben Lyon, in drugi. Poleg je na programu dobrozna- ni "Jazz orkester," v katerega so nekateri kar zaljubljeni.

ODKRUSENJE OMETA PO- VZROČILO PANIKO V KINOLEDALIŠČU.

Boston, N. Y.—Med popoldan- sko predstavo v tukajšnjem ki- nogledališču Gem v vzhodnem delu mesta je odpadel omet od stropa, kar je med otroki, ki so bili pri predstavi povzročilo ve- liko paniko. Otroci so križem leteli proti vzhodu, in v tej gneči je bilo veliko otrok poho- jenih in precej so jih morali od- pejšati v bolnišnico.

Za psak in zabavo

Brez premisleka in s premisle- kom. "Jože, za božjo voljo, ali vidiš ono žensko tam-le?" "Kako žensko?" "Joj, ono tam na vogalu z ze- leno obleko. Kot pšast je stra- ha." "Misliš tisto v zelenem?" "Da, tisto, ali jo vidiš?" "Hm! Tista je moja žena!" "Tvoja žena! Tista v zele- nem?" "Da, ona v zelenem." (Odihor. Dolgo-nikdo ne izpre- govori.) "Veš kaj, Jože! Dovolj mi, da ti častitam." "Kako to?" "Joj! da bi ti videl mojo že- no."

ZARKOMET

Kadar bo pamet govorila... Tajnik italijanske socialistič- ne federacije v Ameriki, Ronal- do, je 3. julija v dvorani S. N. P. J., kjer je sedelo dvesto jugo- slovanskih socialistov, dejal sle- deče:

"Naši mogotci v Italiji uče italijanske delavce, da morajo sovražiti Jugoslavijo in vas, Vaši mogotci v Jugoslaviji uče jugoslovanske delavce, da mo- rajo sovražiti Italijo in nas. Dokler delavci na obeh straneh sprejemajo tak nauk, toliko časa bo mržnja med Italijo in Jugo- slavijo. Kakor hitro pa delavci na obeh straneh prevzamejo obnab pod rdečo zastavo, pre- neha umetna mržnja, prenehajo spori in izginejo politične meje."

V teh besedah morda ni za- popadna modrost vsakega sveta, pa je v njih več razuma, več treznosti in več bratskega duha kakor v vseh besedah, kar so jih zadnjih osem let izgovorili in zapisali vsi narodni razpa- ljenci v Jugoslaviji in Italiji. Založi, brate, in zveči!

Boleline stare majke. Naš planet, neznanoko majhen atom v vsemirskem prostoru; se zelo čudno obnaša zadnje čase. Brez malega vse dešele so blago- slovijene z vremenskimi katastrofami najhujše vrste: siloviti nalivi, poplave ali potresi. V juž- ni Ameriki je snežen vihar, na severnem Atlantiku je vročina. Zdi se, kakor da se "fiksna" kli- ma postavlja na glavo po vsem svetu.

Ce bi še bili v srednjem veku — pamet milijonov ljudi je še — bi šepetali o "šibi, božji za grehe". Tako pa mirno čakamo prihodnje katastrofe in znanst- venikov-strokovnjakov, da nam pojasnijo, kakšni krči zopet lo- mljo staro majko zemljo.

Naš svet je trda buča, ki vse prenese — vsaj upamo tako. Re- volte v atmosferi in črevesju zemlje so sicer nesreča za lju- di, kjer so prizadeti, toda svet se še ne zmeni za to praskanje. Ni pa izključeno, da obla, ki nas nosi v brzini 120 milj na sekun- do s solncev vred po vsemir- skem prostoru, zabodi nekoga dne v megle plina, iz katerih ne pride več. Pa kdo bi mislil na to? To so neumne misli! Mislimo rajši na tobakiro in jeternice...

Slavni dnevi v Sheboyganu. Sheboyganški Slovenci smo imeli izredno vesele praznike. Imeli smo veliko slavnost, ka- kršne se ne pomni svet.

Program za nedeljo je bil sle- deči: 1. Vsi botri in botre so se oprale grehov. 2. Slavnostni sprejem prevzvišnega škofa Bonaventure. 3. Črne pozdravil Jegliča z ganljivimi besedami. 4. Deklice zapele škofu: "Po- potnik pride čez goro."

Program za ponedeljek: 1. Zavživanje Kristusovega telesa zgodaj zjutraj. 2. Mazanje (sv. birna) in po- biranje \$33. 3. Obiranje pohanih piščan- cev. 4. "Šipanje" avtorja rdeče brošure v Milwaukee. 5. Zbiranje /botrov, boter, birmancev in drugih v prosti na- ravi. 6. Napajanje s Kristusovo krvjo brez mere in zavživanje pravih klobas. 7. Bog je blagoslovil vse na- vzoče z velikanako ploho dežja. 8. Konec programa.

Boter. Godec, idi po pisma! Cenjeni Zarkomet! Posveti malo tja na Filippi v West Vir- giniji in poglej, kaj dela mladi, veseli godec Lojze. Ali je res tako "bizi" s svojo harmoniko, da se ne zgiasi več pri starih ve- seljakih na Grezierju? Oglasi se, oglasi, Lojze, pa boš dobil ve- liko novic in koš pisem, da boš še bolj "bizi", ko vse prečitaa. Ako te ne bo, boš še rent plačal od svojih pisem. — Huda Logo- čenovka, Seanor, Pa.

K. T. H. KAMPANJA JE V TEKU! Ali si še pridobil(a) vsaj enega novega člana?

Poplave v Mehiki, Avstriji in na Japonskem

Mexico City, 8. jul. — Povodenj v Mehiki dolini se širi. Voda narašča in dežuje neprestano. Izguba pridelkov na farmah in živine je ogromna. Voda ogroža zapreti zadnji železniški predor v steni hribov, ki odlopaajo glavno mesto; če voda zajezi ta predor, bo Mexico City odrezano od zunanjega sveta. Mnogo vasi in mesteca okoli so poplavljeni. Predmestje Guadalupe je že poplavljeno.

Nepotrjena poročila iz Puebla se glase, da je za mnogo oseb utonilo. Prebivalcev na farmah in dolini grozi lakota vsled uničenega polja in živine.

Tokio, 8. jul. — Današnja poročajo, da so silni nalivi dežja v zapadnem delu Japonske uničili 4500 hiš in 30 ljudi je izgubilo življenje.

Dunaj, 8. jul. — Situacija v poplavljenih krajih Gornje Avstrije je neznosna. Nekaj oseb je utonilo. Voda je uničila mnoge mostove in velika površina kmetij je pod vodo. Najbolj so prizadete okolice Gleinskanda, Urfahra in Linca.

Santiago, Chile, 8. jul. — Vsa republika Chile je izročena milosti in nemilosti največjih nalivov in ciklonskih viharjev, kakršnih ne pomnijo zdaj živeči prebivalci. Voda rek in kanalov se je razlila po mestih, vaseh in poljih. Nesketa poslopja so uničena. Včeraj je v Valparaisu utonila ena cela družina, ki je voda odnesla hišo. Los Andes, kjer stotine pasazirjev čaka na popravo železnice, je odrezan krogokrog od zunanjega sveta.

Semarang, Java, 8. jul. — Včeraj je bil močan potres v okolici jezera Sinokara. Podzemski sunek je vrgel silen val vode na suho in val je pometel dve vasi na obrežju. Okrog 40 oseb je utonilo.

PROTI POMILOŠČENJU POTZA.

Chicago, Ill. — Državni pravdnik za okraj Lake, A. V. Smith v Waukeganu je izjavil, da bo vložil na illinojsko višje sodišče priziv proti odloku guvernerja Smalla, ki je zopet izpomenil kazni Hrvata Potza, ki je bil obsojen na obtožbo, da je ustrelil policaja, v smrti na vesalih, katero kazen je pa guvernor izpomenil v dosmrtno ječo, in sedaj pa zopet izdal pomiloščenje, da je prost čez štiri leta. Gotovi interesi se najbolj jezijo, ker guvernor Small ni hotel pomilostiti nekoga Lester F. Clowa, ki je obkvenaki; neki pastor se e namsojen na 120 dni v okrajni ječi radi kršitve prohibicije, in za katerega se najbolj potegujejo cerkvenjaki; neki pastor se je namreč izrazil, da "veruje, da Clow ni popolnoma pri zdravi pameti."

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori. (Izrežite in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

- 1. Zakaj človek pobeli ali obledi, kadar se ustraši?
2. Zakaj ima dete tako oster glas?
3. Ako spustite dvoje sani v dolino, ene večje in ene manjše, katere sanj gredo hitreje?
Ali lahko sami odgovorite na fornja vprašanja? Poskusite, nato pa primerjajte odgovore s sledečimi:
1. Kadar se človek ustraši, izloči adrenična žleza neko kemikalijo, katere naglo stisne tenke krvne žilice v koži in tik pod kožo. Posledica je, da se vsa kri iztisne iz žilic in koža postane — kakor imamo navado reči — smrtno bleda.
2. Zato, ker ima majhen glasovnik v grlu, to je organ, ki proizvaža glas. Odprtina v grlu in nosu je tudi tenka ter vsled tega producira droban, oster glas.
3. Večje, oziroma težje sani gredo bolj hitro. To pa radi tega, ker se premicejo po zakonu težnosti. Čim težji je predmet, tem večja je sila težnosti.

Kaos na Poljskem raste

Krvavi spopadi med vojniki in civilisti so pa dnevnem redu. Varšava, 8. jul. — Politična konfuzija na Poljskem je vedno večja. Nedelavnost in očitvena nesposobnost Pilsudskijeve vlade je izzvala nove konflikte; poročaj je v splošnem tako moten, da je nemogoče vsaka orientacija in nihče ne ve, kam pravzaprav jadra Poljske. Zadnje čase se dnevno ponavljajo krvavi spopadi med vojniki Pilsudskijevih legij in civilisti.

Delavci so skrajno nezačudljivi. Dacziński, podpredsednik zbornice in vodja socialističnega bloka, dnevno napada vlado radi njene neaktivnosti. Zdej je jasno, da maršal Pilsudski ni imel nobenega konkretnega programa, ko je pred sedmimi tedni začel vojaški puč in strmoglavil staro vlado.

PROHIBICIJA JE NA ŽELJO MULTIMILIJONARJEV.

(Nadaljevanje s 4. strani.) Ijkor mogoče največ o svojem delovanju, med tem ko organizacija za odpravo prohibicije deluje javno in ne zakriva pred ljudstvom ničesar; mnenje uradnikov te organizacije je, ako ljudstvo podpira finančno, kaj ima ljudstvo tudi vpogled, kako se in v kake namene se ta denar rabi.

Washington, D. C. — Nadaljnje zaslišanje pokazuje, da so za prohibicijo v veliki večini "butlegarski kralji", ki prispevajo marsikateri tisočak v fond protisalunske lige in to najbrže iz dveh za nje najvažnejših vzrokov: Da lahko nemoteno opravljajo svoj "posel", in ker je ravno prohibicija ona "gos, ki jim nese zlata jajca". Vseled tega podpirajo kjerkoli je mogoče, da ostane prohibicija z Volsteadovim priveskom v veljavi.

Odsek, ki vodi to preiskavo, bo sedaj, ko se bo nahajal v Chicagu, posvetil precej pozornosti na razno šepetanje, da je protisalunska liga potrošila dve tretjini nabranih prispevkov za plačilo svojih uradnikov in pri volitvah kongresnih in senatnih zastopnikov, med tem ko je za potuk o prohibiciji potrošila le neznatne vsote. Tako se širi govornica, da je pred nekaj meseci bila protisalunska liga v taki rtiški za denar, da je priredila kampanjo za zbiranje enega milijona dolarjev, in da je od nabrane vsote izplačala nad šestdeset odstotkov samo provizije nabiralcem. — Saj ni potem čudno, da nekateri tako hitro obogate in so obenem najagilnejši agitatorji za prohibicijo.

ZVEZNI PLOVBENI ODBOR ODREDIL PRODAJO PARNIKOV.

Washington, D. C. — Zvezni plovbeni odbor je razpisal prodajo parnikov, ki plovejo po oceanu in ki so last takozvane "United States Lines" in "American Merchant Line". Prva operira samo potniške parnike, dočim druga samo tovorne brzoparnike. Vsi parniki so lastnina države in gotovi privatni interesi so bili že od konca vojne na delu, da pridejo v posest teh parnikov, ki so najhitrejši in najboljši parniki. Med njimi je svetovnoznani potniški parnik "Leviathan", ki je največji potniški parnik; med drugimi so tudi dobroznani potniški parniki "George Washington" in "Republic". V razpisu je določba, da sme kupiti parnike družba, ki je izključno ameriška, t. j. da nima noben inozemec nobene delnice družbe, ki kupi parnike.

TOVORNI AVTOMOBILI NI MAJO MESTA NA GLAVNIH CESTAH OB NEDELJAH IN PRAZNIKI.

Chicago, Ill. — Cermak, predsednik okrajnega odbora za okraj Cook, je izjavil, da bo, ako je mogoče, izposredoval, da ne bo dovoljeno tovrnim avtomobilom (trucks) voziti po glavnih cestah v okraju Cook ob nedeljah in praznikih.

SENATNI ODSEK PREIŠČE PRIMARNE VOLITVE V ILLINOISU.

Posvetil bo tudi v kampanjo za svetovno sodišče.

Washington, D. C. — Senatni justični odsek je odredil preiskavo volilne kampanje primarnih volitev v državi Illinois. Preiskava prične 26. julija in vršila se bo v Chicagu. Vodil jo bo isti pododsek, ki vodi sedaj preiskavo o kampanji pri primarnih volitvah v državi Pennsylvanija, in ki preiskuje delovanje protisalunske lige, kateremu pododseku načeluje senator Reed (Mo.). Glavni namen te preiskave pa ne bo toliko finančno vprašanje kampanje same, kot agitacija, ki se je vršila ob času, ko je bila pred kongresom in senatom resolucija za vstop Združenih držav v svetovno sodišče. Da je vodila najvažnejšo agitacijo neka organizacija, je jasno; sedaj bo ta pododsek preiskal, kdo in kako je financiral vso to agitacijo, ki se je vršila med senatorji in kongresniki v Washingtonu. Javna tajnost je, da je bilo v Washingtonu za časa debate o tej resoluciji izredno veliko število takozvanih "zakuljanikov" (lobby-ist), ki so na razne načine pritiskali na posamezne kongresnike in senatorje, da so volili v prid predloženi resoluciji. Ze sedaj se omenja, da bo glavna pričnja neki Edward Bok, milijonar v Philadelphiji, in nekateri drugi "angelji", ki so kar razpisali denar v propagandi, razpošiljali pisma, brzojavke in razne cirkularje.

Ta preiskava bo v zvezi s preiskavo o primarnih volitvah v državi Illinois, kjer sta si stala nasproti sedanjí senator McKinley, ki je glasoval za svetovno sodišče, in Smith, ki je kandidiral na programu "Združene države ven iz svetovnega sodišča". Pri teh primarnih volitvah se je potrošilo izredno veliko denarja. Kot je bilo v Pennsylvaniji glavno vprašanje prohibicija, tako je bilo v Illinoisu glavno vprašanje svetovno sodišče. In senatni pododsek hoče zvedeti, kdo je financiral vso to kampanjo na eni ali drugi strani. In ako bo ta preiskava dognala, da je kaka organizacija financirala McKinleyjevo kampanjo, tedaj bo pričel isti odsek z najstrožjo preiskavo propagande, ki se je vršila v Washingtonu za svetovno sodišče.

Pri vsem tem se je pa bati, da ne bo prišlo dosti v javnost, kot se je pripetilo v preiskavi mahinacij protisalunske lige. Gotovi interesi so vedno na delu, da ljudstvo v takih slučajih zve prav malo, ali pa nič.

WHEELER JE V ZADNJIH TRENUTKIH KONGRESNEGA ZASEDANJA ODKRIL ZA LJUDSTVO ŠKODLJIVE POTEZE.

(Nadaljevanje s 1. strani.) načrt ravnotako na slabem glasu kot oddaja Teapot Doma v najem. Senator Shipstead je dodal, da je bil ravno tisti dan Gray Silver, bivši reakcionarni parlamentarni zakuljanik za ameriško farmersko birojsko federacijo v bližini senat. zbornice, kjer je najbrže napeljal vedo na mlit predloge.

Wheeler je končal, čitajoč izjavo Wm. H. Settla, predsednika farmske birojske federacije v Indiani, ki obsoja Fessov načrt, po katerem bi žitni interesi dali farmerjem zanjo okoli vrata s pomočjo elevatorskega združenja, kateremu načeluje Silver. Settler je izjavil, da morajo Hoover, Jardine, Silver, Armour in Rosenbaum izdelati bolj prekanjen načrt, kakor je bila ta, ako hočejo ujeti farmerje.

Pri odličnem poimskem glasovanju je bilo oddanih za Fessovo predlogo 26 glasov, proti nji pa štiri in petdeset.

Vesti iz Jugoslavije

Nov občinski red. V Beogradu se dolgo pripravljajo načrte novih občinskih redov. Po sedanjem raspoblednju nameravajo napraviti dve vrsti občinskih redov, in sicer za podeželske občine in pa za velika mesta, ki imajo nad 40.000 prebivalcev. Nismo še imeli prilike vpregledati te načrte, toda kolikor se da posneti iz raznih poročil, bosta občinska reda, če bomo molčali, skrajno nazadnjaška, torej mnogo manj moderna kakor so naši občinski redi. Med avtonomna mesta bo spadala v Sloveniji samo Ljubljana, ki bo imela volilni red večinske stranke, kakor danes; tudi župana dobi, nad katerim bo pa postavljen poseben državni komisar, ki bo odločal o celni usodi občine. Načrti za ta dva občinska reda so torej pripravljani, in neodpušljivo bi bilo, če bi se v tem vprašanju ne zganila naša stranka in tudi vse meščanske stranke, ki nimajo demokratičnega jezika. Videli bomo, kako se bo vršil boj za demokracijo v občinah in tudi obračunali z vsemi, ki bodo krivi na izdajstvu ljudske demokracije v občinah in v mestih. Avtonomija Celja, Maribora, Ptujja je v novem načrtu sploh črtana, ljubljanske občine pa sploh jake omejena.

Romanje v Chicagu. V "Jutri" čitamo: Tudi izven falsifikatorske afera je "Slovenec" večših prav zanimiv. Žal, da ostanajo takšne manjše zanimivosti (javnosti skrite, ker lista skora) ne najdeš izven faroyev, bank, kavarn in društvenih domov. Vešah je ena ali druga reč pa vseno vredna, da se objavi. Zato izročam javnosti izvleček iz res zanimivega "Slovenčevega" poročila o romanju v Chicagu, čez Pariz. Slovenski romarji so prispeli v grešno metropolo 6. junija. Našli so mogo. Na postaji so jih gledali po strani. Strašen nered. Škofje (Jeglič, Gnidovec, Rodič) so enostavno zapustili svoje očišče in izginili, ne da bi se sploh še brigali za koga. Župnik Štrajher iz Borovnice je hotel pri sv. Lovrencu, da zbor "eno zapoje", udal se je šele, ko je uvidel, da bi s petjem motil pridigo...

Pri sv. Vincenciju so Francozi videli ml. g. korarja dr. Opeko in mislili, da je škof. Za njegove latinske proteste se niso zmenili, ker jih najbrže niso razumeli. "Mil. g. korar nam ne bo zameril, če pristanemo, da smo ob tej priliki tudi želeli, da bi mistifikacija bila resnica."

Po sv. opravilih so nas zopet dobili agenti, kar je takoj povzročilo nekoliko negotovosti okrog ene kavarne. Treba je bilo iti preko bulvarda skozi divje vozače avtomobile, potem pa po isti poti nazaj v staro mesto.

Župnik g. Kragi se je na Montmartru izgubil (v baziliki, ne za Moulin Rouge) in je vplil "hej-hoj", pa so se zopet našli. Na vlaku so romarje zopet premetavali po vagonih, — "prezvišena gospoda Jeglič in Gnidovec sta ostala v Parizu ter se nam zopet pridružila na ladji."

Višji pastirji ne gredo s čredo. Ti "romarji" so po "Slovenčevem" opisu res pravi romarji, kakor smarski "raumerji" slovijskega Rauka, in naivni opis "Slovenčevega" podlitaka je zgovorna ilustracija, kako mučna mora bit ta rajza. "Skolzi lepo in ravno Avenue de l'Opera se je po časi pomikala naša veriga." In, o demokratični spomini vnetega pristajala ljudske stranke: "... palače), to so točka, ki jih vidimo le mimogrede, a ki vzbujajo melanholične spomine na vstvarjajočo kulturno višino predrevolucijske Francije." Takoj nato pa: V Notre-Dame... smo se ustavili. Revolucija je se pustila nekaj spominov, ker v portalih je še mnogo svetnikov, ki so še vedno obglavljeni...

Sicer pa, kako je bilo z "Monseigneur l'evêque"? "Želeli, da bi mistifikacija bila resnica"? Ta se je zelo jasno zagovoril v "Slovencu". Zdi se, da so se že tudi sami naveličali Jegliča in si žele Opeke?

Takšnih osvežujočih potopisov si želim še mnogo. V teh ta-lostnih časih nesrečne romarje

v Newyorku ustavili in da jih Amerika ne pusti v Chicago. Le gg. škofje so napravili narobe kakor v Parizu. Niso ostali v Newyorku, temveč so zapustili očišče v pristanišču ter se odpeljali v Chicago.

Nadaljne potopise v "Slovencu" pričakujem z mrazlino ne- strpnostjo.

Skrb za nočni mir v Zagrebu. Policijsko ravnanje v Zagrebu je odredilo, da smejo na vrtil restavracij in gostilni avirati gošbe samo do polnoči. Po polnoči je dovoljeno sviranje godb samo v zaprtih prostorih do 1. ure ponoči.

Samomor zaljubljenega vojaka. Od bolničarske čete v vojaški bolnici v Ljubljani je dne 15. junija pobegnil 22 letni Tedov Rudolf J. Franc doma in Turjaka. Vojaska oblast se je za ubežnika seveda zanimala in ker ga ni mogla izslediti sama, je prijavila zadevo policiji. Tovariši, ki so Franca poznali in katerim je večkrat tožil o svojih težavah, so bili takoj spočetka, ko ga je zmanjkalo, prepričani, da si je izbral najhujše. Ze preko se je Franc se gibal kot navidezno brezkrben vojak med svojimi drugji, je pripovedoval, da ljubi in da ima svoje dekle na Vrhniki. Izvedel pa je pozneje, da ga ljubica vara in 15. junija ga je zmanjkalo. Mladenec se ni niti z besedo izjavil, kaj namerava storiti, vendar pa so tovariasi, ki so ga poznali, verjeli tudi v njegovo smrt. Policijski dnevnik je pred par dni potem javil, da se pogreša od bolničarske čete Rudolf J. Franc, redov, doma in pristojen v Turjaku, po poklicu kočijaš, srednje postave, rjave polti, okroglega obraza, sivih oči in majhnih brk. Ker je bil navedenec pred odhodom nekako ožoben, ni izključeno, da je izvršil samomor. Dne 23. jun. so ljudje ob Ljubljanci za karmeličansko cerkvi-jo v Mostah naenkrat zapazili ob bregu v dolgo travo zapleteno truplo oblečeno v vojaško obleko. Par minut nato je bilo truplo nesrečnega in ljubezni razočaranega Rudolfa Franca potegneno iz mrzle Ljubljane na breg in odpeljana po komisijem ogledu v mrtvašnico vojaške bolnice. Pri njem so se v suknju našli izprana pisma na nezvesto, ki ga je tirala v smrt.

Meštrovic se vrača v Somovino. Kakor poročajo iz New Yorka, je Ivan Meštrovic s francosko ladjo "Paris" odpotoval iz Amerike. Meštrovic je dosegel v Ameriki velik uspeh ter proslavil sebe in naš narod.

Likvidacija in preskrba črnogorske kraljeve rodbine. Po vseh iz Beograda bo vlada v najkrajšem času izdelala načrt za likvidacijo in preskrbo črnogorske kraljeve rodbine in to tembolj, ker tudi kraj želi, da se to vprašanje čimprej in čim povojnejše reši. Dr. Srakic bo že v bližnjih dneh predložil tozadevni načrt v očno ministrskemu svetu. Čim ga odobri ministrski svet, bo načrt predložen narodni skupščini.

Slovenski rudarji za angleške tovarise. Slovenska unija rudarjev je poslala stavlajočim angleškim rudarjem 60 funtov sterlingov, t. j. okroglo 18.000 dinarjev, da podpre tudi dejansko orjasko borbo angleških tovarisev.

Ta dokaz solidarnosti in požrtvovalnosti naših slovenskih rudarjev je toliko pomembnejši, če pomislimo, da trpe naši rudarji baš sedaj največje pomanjkanje, da je med njimi na tisoče brezposelnih in da zaposleni rudarji delajo za škandalozno nizko plačo ob skrcenem številu plačanih delovnih dnevov.

Nadaljne prijave sodnih radi poutevanja slovenščine. V Zatojnu je bila pripravljena sodni štetvorica priprostih kmečkih deklet, češ, da so vzdržavale tajno šolo. V resnici so le postavale pri učenju otrokom svojih sorodnikov in sosedov, kar je še sploh lepa navada naših deklet, ki varujejo in poučujejo nako deco. V Crničah so naznanili radi istega vzroka sodnijski oblasti gde. Kozovo. V Brdih so imeli letos že štirikrat točo. Zadata so bila sedaj zlasti dolnja Brda. V nekaterih krajih je akoro ves pridelek uničen.

RAZNO

Samomor. V Veščici pri Murski Soboti se je obočila 31letna posestnikova žena Terezija Kustuša. V smrt je šla radi spora z možem in sinom. Najprej se je razžiril glas, da gre za umor, vendar pa je sodna komisija dognala, da je nesrečnica šla sama v smrt.

Strašna eksekucija. Bilo je leta 1625, piše Charles Nodder, Helena Gillet, še mlada devojka 22 let, je zagrešila detomor in dijonski tribunal jo je obsodil na smrt. 13. maja se je imela izvršiti smrtna kazen.

Eksekucija je bila strašna. Krvnik, ki je bil najbrž pil več kakor navadno, je zamahnil s sekiro, da bi nesrečni z enim udarcem odrotil glavo. Toda zadel jo je v levo roko. Obsojenka se je zgrudila na tla, krvnika pa je popadla taka groza in strah, da se je spustil v beg. Gledalci so se začeli razburjati in metalj kamenje na morišče. Tedaj je planila na oder krvnikova žena, ki je prisotvovala eksekuciji, vzdignila obojenko in položila njeno glavo na tla; krvnik je vnovič prihitel, zamahnil — in zopet zgrešil. Razjarjeno ljudstvo je vedno bolj naraščala in krvnik, ki se je zbal, da se bo ljudska jeza znesla nad njim, je pobegnil v bližnjo kapele. Njegova žena pa je ostala na morišču; vzela je vrv, s katero je bila Helena Gillet povezana, jo zadržila nesrečni okoli vratu in jo začela daviti. Ker se ji namera ni posrečila, je obojenko prjela za lasje ter jo začela z velikimi škarjami suvati v glavo, vrat in prsa.

Ljudstvu, ki je gledalo to nečloveško trpljenje, je bilo slednjič le prečej; kakor posebneli so planili ljudje na oder in z rokami in s kamenjem so napravili konec krvniku in njegovi beati-falni ženi.

Najbolj čudno na vsej stvari pa je, da je Helena Gillet vzlic doblijem strašnim ranam ostala pri življenju. Dijonskim prebivalcem se je narečnica smilila in zahtevali so od oblasti, da jo pomilosti. Njihova prošnja je imela uspeh. Z dekretom dne 25. maja je dijonski parlament pomilostil Heleno Gillet in ji podaril svobodo.

Senzacije — znak časa. Slovenska javnost je zopet v svojem elementu. Kaj bi počeli v tej suhoparni dobi, ko nimašo ne gospodarskih ne socialne-političnih vprašanj v državi, ki bi nas zanimala, kakor bi teklo vse v najlepšem redu, če ne bi si očitali med seboj samostojni demokrati in klerikalci ponarjanje uradnih spisov in denunciacij; kaj, če ne bi bilo porotnih obravnav o detomorih, zverinskih umorih, o drznih vlomih in krvavih pretepih; kaj, če ne bi občasno ob izreku smrtnih obsodbe na vesalih, a slastnim priznanjem in odobravanjem pot-zdravljalo smrtno obsodbo? Občinstvo, ki gotovo na more imeti dosti pravnega vpogleda in čuta, da bi zavestno sodilo o obsodbah in zadoščanju, pozdravlja zlasti takozvane eksemplarčne obsodbe z odobravanjem in ploskom, dasi utegnejo taki zamotani slučaji sponeti na zmoti. Vpraskati se moramo, ali store ljudje zločin zavestno ali pa kot duševno slabotni subjekti. Ze preden nego so pđani sodni dokazi o krivdi, je javnost vedno že opredeljena po časopisju in tako pripravljena javnost sprjeme seveda vsako obsodbo brez kritičnosti in veseljem na znanje. V tem nastopu občinstva vidimo prav malo modernizma, več pa podivjanosti, iz katere se ravno rode taki nesrečni slučajji zablode in zločinov. In s kakšno slastjo piše na dolgo in široko časopisje o tem, posurovijo moralno javnosti, zbuja zverinske čute v čitateljih, računajoč z zvedavostjo in slastjo občinstva po senzacijah, ki vzvalove kri in čute. Nič vzgojnega, nič avriličnega ni v teh senzacijah, toda za našo publiko so dobre take stvari, ker itak ne otrebujejo zdrave duševne hrane ter se ce-

PRICUJOČNOST DUHA RESILA ŽIVLJENJE BRATOMA.

Lake Norden, S. D. — 14-letni Vernon Tenold in njegov 8-letni bratec Melvin sta porinila v jezero čoln, ki je bil na suhem. Komaj je bil čoln v vodi, ga je pograbil veter in odgnal sredi jezera. Čoln je bil razvašen in imel luknjo v svojem dnu. Skozi to luknjo je uhajala voda v čoln in nastala je nevarnost, da dečka utoneta. Starejši brat je hitro porinil svoj prat v luknjo in tako povzročil, da je vod počasi prihajala v čoln, dolder ni veter prignal čolna do obrežja na drugi strani, kjer sta dečka hitro zapustila nevarni čoln.

Vinske orgije v Nemčiji. Berlin, 8. jul. — Iz Kolina je prišla vest o nenavadnih orgijah, ki so stale sedem življenj. Ladija, naložena s sodi najboljšega moselakega vina, je pripisla po Renu pred Kolin in tam je zadel ob steber pod nekim mostom in se potopila. Ko so sodi začeli plavati po reki, je na stotine ljudi planilo v vodo — porinilo sode na suho. Tedaj je začelo pitje, kakršnega še ne pomni mesto. Sodom so razbili dna in kar zajemali moselčana s korci. V eni uri je bilo več stotin ljudi pijanih, ki so se stekli med seboj sa pičajo. Dva pjanca sta bila vržena v reko in sta utonila. Eden je obledel mrtav v boju, dva sta umrli v bolnišnici vsled preobilnega zavijtega alkohola in še dva mrička sta bila pozneje potegnena iz vode. Tri osebe se pogrežajo. Policija je vso naslednjo noč vosila pijane moške in ženske domov. Drhal je popila po najkonzervativnejšem domnevanju 90.000 litrov vina.

Bančni krak v Braziliji. Rio de Janeiro, 8. jul. — Velika banka v Pernambuco, ki je imela štiri milijone dolarjev promocijskega, je večerj propadla. Sladkorna kriza in splošna denarna kriza v Braziliji je menda povzročila polom.

DA SKUHAS DOBRO FIVO, PIRI PO NASE PRODUKTE. Imamo v salnihi mlad, mlad, mlad in vsa druga potrošniška predmeta in se prepričajte, da je to, kar vi imate, vedno le najboljši in najzanesljivi.

FRANK OGLAK, 6481 Superior Avenue, Cleveland, O.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30-1924) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Naročnijo je pravočasno, da vam lista nastavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljati, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljati vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta ga \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.50 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.50. Za Evropo stane na pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawrence Ave. CHICAGO, ILL.

"SOCIJALIST"

Slika iz delavskega življenja.—Spisal Marijan Savič.

(Dalje.)

Z novimi upi je stopal Ružička čilejši s svojimi znanji, ki so, malo preje veseljaško, brezskrbno popevaje, postali hitro resni.

Vstopili so v Ružičkovo stanovanje.

"Ali si prišel? — Zdravnik?" "Da, Neža — štirje zdravniki! — Kako je Janku?" "Slabo, slabo!"

Mladi zdravnik je pristopil s svojimi tovariši k bolniku ter ga začel takoj preiskovati in povpraševati starše o tem in onem. Ko pa je videl suho, propadlo, šibko telece dečkovo, je zmajal z glavno.

"Deček je silno slaboten — prelaho ste ga hranili — prehladil se je..... hm; revček!"

Ko je izpregovoril zdravnik te besede, sta vedela roditelja, da je vsaka nespametna. — "Jokajte sta se objela ter krčevito jokala.

"Lačen je bil — slabo običen — moj Bog — moj Bog!"

Bledih lic so stali na strani mlajši Slovenci, zroč ta prizor; oči so se jim porosile, in pretreseni v dno srca so se obrnili k vratom. Zdravnik pa je dejal:

"Stojte, prijatelji! — Okrutnost brezsrčnega kapitalista je kriva te smrtno žrtve..... Lako-

ta, mras je povod boleznim in večini smrtnih slučajev v najubornejših delavskih slojih..... Evo vam slušajte! — Ne pozabite ga, pomnite ga za življenje in svoje delovanje — slasti ti, jurist Fran!"

Potem pa je segel v svojo listnico ter jo skoro do cela izpraznil.

Obdržal sem si le za vožnjo do Ljubljane, ondi dojam od vsake na posodo," je dejal.

Tovariši so ga razumeli.

Drug za drugim so pristopili k mizi in obračali svoje župe. "Evo vse!" je rekel jurist Fran; "malo je, a vse." — Tovariši sta ga posnemala.

Potem so se poslovlili od obupanil staršev.

"Bog vas blagoslovi, gospodje!" jih je zahvaljevala Neža, zdriema plačoč. — "Bog vam stoterno povrni, gospod doktor!"

Ružička ni ispregovoril niti besedice. Le roke jim je stiskal ter, tišeč si desno dlan na oči, lhtel in lhtel.....

Mladi slovenski zdravnik je govoril resnico.

Janku se je bledlo napretno-homa; potem pa je umolknil ter s široko, topo spročimi očmi ležal pri miru, a globoko sopol.

Nikogar ni več poznal. Zaman mu je gladila mamica razjarjena lica ter ga klicala z najljubšejšimi besedami; groznica ga je popustila sicer popolnoma, a srce je omagovalo bolj in bolj.

Ko sta se vzbudila zjutraj Nanka in Marica, sta že klečala mati in otec tik Jankove postelje, na stolu poleg pa je brlela svečica — bratec je umiral. Jokaje sta pili otroka iz postelje, videč objokane starše, čudno les Jankovo ter slutet, da mu je hudo — hudo.

Brzo ju je oblekla mati; ko sta pristopila k trpečemu bratcu, je baš vzdihnil—zadnjič.....

III.

Maglen, otočen dan je bil. Sneg se je počasi topil, in ob ulicah, ki so bile obdane z gomilami nakopičenega in še ne odpeljanega snega, so se delale grde, umazane juhe.

Is naše hiše v Hernalsu je stopila moška oseba, noseč na desni rami belo, slankarno postrobeno krsto. Plašno se je ozrla nazaj ter bruh korakov krenila proti hernalskemu pokopališču. Hitro je stopal moč, izogibaje se ljudem, ki so se rado-gledno osmili v njegovo čudno blede, upadlo lice, in je zagazil vsaki hip v ostudno občestno brnjo.....

"Čuden isprevod!" je pripomnil nakdo. "Koga li nese? — Samomorca? — Ničde ga ne spremlja, niti oče, niti mati....."

Jankova slabo postružena rakev pa ni imela ni venca, ni cvetke, ni traku, ni napis in nobene voščence.

Ružička se je umaknil na stran ter sedel ondi na stol. Ljudje se vstopili, pokropili deklino krsto, molili, pa se začeli glasno pogovarjati, kako lepa, prijazna deklica je bila Amalija, kako dobro glavo je imela, kako rada se molila; potem so začeli hvaliti venco in napis ter ugibati, koliko stanejo sveče.

Potem so se ozrli na Jankovo krsto.

"Koliko siromastvo!" je dejala gospa v črni obleki s pajčolanom do tal segajočim.

"Delavčev sin menda," je dostavila suha ženaka živih, ostrih oči. "Revel bi bil in trpin — bolje je, da ga je rešila smrt!"

"Oh, res je, res je! Kaj je to naše življenje! — Pena — sanje — nič," je pritrčila okrogla, tolata žena rdečega, zabuhlega obraza ter skignila roke.

"Pa niti ene lučice nima revček — oh, ti beda!" je rekla znova ona suha ženaka.

"Oh, saj je res, niti ene svečice — to so pač čudni starši! — Pa seveda, delavci nimajo rahlega srca! — Oh!"

"Tu imam majhen košček — dober za ubožca!" je dejala gospa s pajčolanom in segla v fep, iz katerega je potegnila kosec svečice. Priglasila je je pri voščenci ter, jo postavila pred Jankovo krsto na mizo.

Potem so sopet odšli; Ružička pa je ostal sam v mrtvašnici. Jokal ni, tudi vzdihoval ni; le arepo, topo je strel pred-se s sklonjeno glavno.

In kaj je mislil? — Pred dušo so se mu vrtili prizori..... divni, čarobni, oarčujoči prizori od rojstva Jankovega pa do njegove bolezni; pred dušo so se mu ponovile vse zorne nade, vsi zlati upi, katere je gojil le pred kratkim o svojem pridnem, vro nadarjenem sinku — potem pa je po bliskovo prešel vse dobo od tedaj, ko je prbežal domov brez dela pa do danes, ko je zabil s svojo roko zadnji žebelj v sinkovo krsto.....

Globok vzdih mu je prodir iz prsi, s obama rokama si je objel glavo in hropet govoril: "Je li možno? — Je li resnica vse to?"

Potem pa je nekako otrpnil, ničesar več ni mogel misliti jano; strmel je v tla in sanjal s odprtimi očmi..... Niti duhovnika ni čul, ko je vstopil s cerkovnikom v mrtvašnico; ni se brigal za ljudi, ki so stali okoli njega in okoli krste — nepremično je sedel na svojem stolu, glavno med dlanmi držeč in upirajoč oči v tla.

Sele ko mu je potrkal cerkovnik na ramo, postignivši s glavno proti nepostrušni rakvi, se je dvignil, se plaše ozri po isprevodnikih ter vzdihnil. Ni vedel, kaj mu je storiti. Tu se je obrnil duhovnik k vratom, dva črna oblačena nosilca s srebrnimi obšiti sta dvignila krsto deklino, tretji pa je pograbil v

In vendar se je dotičnik motil.

Ubožec, ki je ležal trd in mrzel v oni krstici, je bil dobi, pridni in pohlevni Janko, njegov nosilec pa je bil — njegov oče.

Ružička ni mogel najeti in plačati drugega pogrebca, tudi duhovniku ni mogel izročiti dolocene pristojbine; da bi prišel na dom blagoslovit truplo sinčkovo — sam ga je moral nesti k večnemu počitku — doma pa je jokala žena z otročičema, ker ni mogla radi siromašne letne oblike z njimi.....

Daleč je hernalsko pokopališče, in teška je postajala krstica, da je moral nosač parkrat počiti ter vzeti breme sedaj na levo, sedaj na desno ramo, brišoč si obilni pot.

Ko je dospel do mrtvašnice, je stalo ondi že nekaj ljudi, čakajočih duhovnika, da blagoslovi truplo in gomilo neke deklice, ki je umrla za najmlajšo boleznijo. Ružička je stopil v mrtvašnico, kjer je dišalo po voščeni svečah in gnih cvetlicah, ter položil na kamenito mizo svoje-ga Janka. Na mizi poleg je bila lepa, slabo odlična krsta one deklice; na krsti sta ležala dva velika venci iz svežih cvetic s dolgimi trakovi in zlatimi napisi. Okoli mize pa so stale goreče sveče, debele voščence—na vsaki strani po tri.

Malo pozneje je stal poleg si-novne jame. Ravno se je približal duhovnik. Tudi nekaj lenskih je bilo za njim, med njimi one, ki so pripravile Janku košček svečice.....

Duhovnik je pokropil in blagoslovil jamo, potem je pristopil cerkovnik ter ožil rakev na vsakem koncu s debelo vrvo.....

Ko se je to zgodilo, je pomignil Ružički, naj prime za konec—Ružička je to mehanično storil. Ko pa mu je zamignil cerkovnik, naj dvigne, je tudi dvignil, in položila sta polagoma rakev v globokino. Takoj nato je začel duhovnik sopet kropiti, kaditi in moliti, sipajoč na rakev z majhno lopato prat, ter glasno govoril: "Iz prsti si ga naredil, s kostmi in kitami si ga sklenil; obudi ga, o Gospod, poslednji dan. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem, Amen!"..... Nato so začeli ljudje sopet harmonično odgovarjati na duhovnikovo molitev; zatem so vrpli nekateri s lopatico še nekaj prgišč prsti na rakev pa — odšli.

Ružička je sedel na prevrjen nagrobni kamen ter zrl v napol zakopano gomilo. Videl je dve sivkastorumeni lobanji s velikimi oceanimi in nosnimi luknjami; ena je imel že vse sobe v zgornji čeljusti, druga pa le spretnje tri. Lobanji sta bili obrnjeni tako, da se je zdelo, kakor bi se rešali onemu, ki ju je gledal s svojimi krvavodeče obrbljenimi, mrtvinli očmi. Ružička je upiral nepremično svoj pogled v jamo, in v tem hipu se mu je zdela lobanja z vsomi belimi zobmi čim dalje bolj podobna glavici pokojnega Janka. Po-

tem pa je začel sam sebi prigovarjati, da je tako domnevanje nora, nemožno; saj Janko je še cel in lep, ta lobanja pa je spricela, prazna, ostudno razjedena.....

(Konec jutri.)

FRANCI PROSTOR—Slovenski prostorski ljudski prihod pri 30 letni obletnici trdnosti. Prostor se bo dele pravi strasti in samostojne pametnosti. Pišite na naslednji Prostor jelo—267 S. Lawdala Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

Pazite se ko okrevate po gripu, prehladu in flu

Če se počutite slabotne, neravne in izmučene je to za vas svarilo.

V teh slučajih se dobi novo zdravilo, ki dela čudeže. Če vam ga je ni predpisal vaš zdravnik, kar poudite do lekarja in kupite steklenico tega zdravila, ki se imenuje Nuga-Tone. Vrhajte ga par dni in čudili se boste kako hitro se vam vrata zdravje in moč. Naši čitatelji naj zanesljivo pokupijo steklenico Nuga-Tone, kar leta je prijetna priprava, ki hitro povrne moč, ojača živce in telo in dela dobro delo. Daje olivijajoči spazem in fin tek, stimulira jetra in obisti in na prijeten način regulira želodec in čreva.

Izdelovatelj Nuga-Tone vede tako dobro kaj je ista vstanu storiti za vas v takih slučajih, da prišljijo vse lekar-narje, da za njo jamajo in vam povr-nijo denar, če niste zadovoljni. Ogla-je si jamstvo na vsakem paketu. Pri-poročena, jamčena in naproda v vseh lekarnah.—(Adv.)

ZA NADUHO IN MRZLICO

Kako odpremo budim napadom. Presenetljiva metoda in nje čudoviti uspehi.

POSKUSITE BREZPLAČNO

Ali trpite vseh vrstnih napadov naduhe ali mrzlice? Ali vas boli kot bi vam dilažal ali zadnji, tedni na nesmetni naročili of Frontier Asthma Co., brezplačno metodo zdravljenja. Poskusite to metodo, in tudi če ne ozdravite v nobeno zdravilo, pod znanstveno, pišite po brezplačni posturo metodo. Ali ste trpeli vse življenje, podkuli vse ter ste mislili da je najbolj znano za napa-do naduhe, in ako ste popolnoma utrpeli, vamso pišite po brezplačni posturi naše me-tode.

Tu je pot, po kateri izvede vaš napredki in ki izvede vsoti rademu ozdraviti v tak-ko razumni vsotivodni naduhe. Pišite po brezplačni posturi, šloste takoj. To znanst-vo je takšno zato, da je vsak bolnik lahko dobe-še napredni metode in posturi to brezplačno zdravljenje, ki je poznano tiso-četim, kot najboljši, kar se v življenju do-živi. Pošljite nam kupon za dane, Ne dilažite.

FREE TRIAL COUPON FRONTIER ASTHMA CO., Room 1599-D Niagara and Hudson Sts., Buffalo, N. Y. Send free trial of your method to:

Agitirajte za "Prosveto"!

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

- Ima v zalogi naslednje knjige: AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, vsebuje 32 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00 Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih keristnih informacij, stane samo.....\$2.00 Zakon Blagoslovije—tolmači naravnih zakonov in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....\$1.50 Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških francižkanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....\$1.50 Zajedalec—resnična povest in prava ilustracija doleži skri-ječa dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki.....\$1.75 Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek.....\$1.00 Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

- William Siler, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Anton Jankovič, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio. Anton Bekal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio. .... John Križančič, 15111 Benington Ave., West Park, Ohio. Andrew Vidrič, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa. John Elmec, 5555 Russell St., Detroit, Mich. Frank Stular, 13795 St. Anns, Detroit, Mich. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo. Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Alli pa pišite ponje na: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawdala Ave., Chicago, Ill.

SVETNIK Spisal Anton Fogararo. Prevel Pastalkin.

(Dalje.)

Don Pavel Fare, ki je imel v Paviji težaj verstva za odrasle, je dobil ukaz, da ne sme predavati. Mladega di Leynija je zadel udarec po njegovi rodbini. Njegova pobožna, izvrstna mati ga je jokaje prosila, v imenu njegovega rajnega očeta, naj prekine zvezo z nevarnima prijateljema Selva; in on je domneval, da ji je ta tokor nasvetoval spovednik. Uprl se je, a žrtvovati je moral mir v družini. Končno je neka klerikalna revija objavila troje člankov o vseh Ivanovih delih in zaključila delno zmerno hvalo in delno ostro grajo. s skrajno strogo sodbo o racionalističnem značaju del samih, kakor se je izrazil kritik, in o nesnosni predrznosti pisatelja, ki se je osmeli, oborožen edinole s lažljivim znanjem, objaviti spise, v katerih se klavrno razkriva pomanjkanje bogoslužne vede. V bistvu so ti članki bili strašna preventivna obsodba knjige, ki jo je Ivan ravno tedaj pisal o umstvenih temeljih krščanske morale, in so po sodbi izvedencev naprej oznanjali indeks za druga njegova dela.

"Ali dvomiš nad svojimi mislimi?" je rekla Marija.

Vprašanje ni bilo odkritosrčno. Vkljub svoji veliki ljubezni je ona globoko in natančno poznala dušo svojega moča. Mislija je, da trpi v svoji notranjosti, ker sluti, da ga zadene cerkvena obsodba. Ivan je lahko govoril brez spoštovanja o nekaterih razsodbah kongregacije za indeks, toda njegovo vest, ki je spoštovala oblast bolj, nego se je on sam tega zavedal, je po Marijinem mnenju groseči udarec begal bolj, nego je bilo njemu samemu ljubno. In Marija, ki se je bala, da ga rani, če bi rekla: "Ali se bojiš?", si je izmislila ponarejen dvom, da bi ga privedla na pot, da sam prostovoljno izpove resnico. Ivanov odgovor jo je presenetil.

"Da," je rekel. "Dvomim nad tamim seboj. Toda ne na način, kakor misliš ti. Bojim se, da sem zgolj umstvenik in da pred Bogom pretiravam važnost svojih misli. Bojim se, da jih ne živim, teh svojih misli. Bojim se, da občutim preveč ogorčenosti nad opimi, ki niso mojih misli, nad preganjavci, ki jih moramo ljubiti, nad onim švicarskim opatom, ki je prišel sem z Dansjem in je potem najbrž govoril o tem, kar se je tedaj razpravljalo med nami, kjer in kakor ne bi bil sem. Bojim se, da živim preveč bradščino, prelahko, preveč prijetno življenje, ker meni je študiranje prijetno. Dvomim celo nad svojo ljubeznijo do Boga, ker čutim premalo ljubezni do bližnjega. Spominjam se, da me, kar se tega tiče, mistične sladkosti lahko usnavajo. Ti, Marija, ti živis svojo vero! Ti obiskuješ bolnike, ti delaš uboge, ti tolažiš, ti poučuješ. Jas ne delam ničesar."

"Jaz sem ti," je zastopala Marija. "Ti si me stvoril tako. In potem — ti izvršuješ dela usmiljenja z razumom."

"Ne, ne, to bi same bila domišljava bese-da!"

On se je pogrešnil zopet v molčeče motre-nje zvonečih temin.

Marija je vedela, da čut ljubezni in brat-stva vseh ljudi v njem res ni bil bogve kaj li-vahen. Čutila je, da si skoro ni marala tega sama sebi priznati, da ta nedostatek ovira nje-nega moča v uspešnem izvrševanju velikega ysrakega apostolstva, ki bi moralo odgovarja-

ti njegovemu umstvenemu nagnjenju, oni glo-boki in stajni veri, ki je v njem bila bolj sad nadarjenosti, učenja in ljubezni bože nego tra-dicije in navade. Predbečevala si je, da ji je včasih Ivanova mrdota do ljudi ugajala zaradi slahetnega okusa, ki so ga radi tega zažobili njej naklonjeni zakladji njegove ljubezni. Ven-dar je v njem bila šira zavest bratake dolžnosti in nikoli ga ona ni videla gluhega za prošnjo ali trdočrtnega spričo tuje boli. Ni čutil in ni ljubil Boga v ljudeh, v čemer obstoja najvišji ogenj ljubezni do bližnjega; čutil in ljubil je ljudi v Bogu, z ono hladno ljubeznijo, kakor ljubi dober brat svojega brata, samo da ugodi očetu. Ali zadnji način ljubezni je obča nra-v tudi najboljših človeških src. Ivanovo srce je bilo take nravi, ni moglo dajati one izvličen ljubezni, ki je s poniknostjo in žalostjo čutilo, da je nima. Marija je sanjala, bojačot mu laso z neizmerno pobožno neaknostjo, da lije skoci njeno lastno srce, akori njene lastne roke slad-ka božja prizanesljivost na njegovo glavo.

"Veš," je rekla, "jaz ti brš ponudim priliko k dobremu dejanju, ki bo zelo zaslužno. No-mi je prešla pisemo od svoje prijateljice Des-sale in pravi, da potrebuje tvoje pomoči."

"Pokliči jo," je rekel on.

Noemi je prišla. Rahel oblaček je bil šel tisti dan mimo med njo in Ivanom. Redek slu-čaj: razpravljala sta o veri. Noemi se je sle-po oklepala svoje in je ni marala pretresati. Vkljub svoji neaknosti do Marije in svojemu ljubečemu spoštovanju do Ivana se je bala, da se nagne, če bi preiskovala vroke in naravo svojega verovanja, prej k apektičnemu gospe Jeanne nego k svobodomiselnemu in napred-nemu katoličanstvu zakoncev Selva. To kato-ličanstvo se ji je zdelo izrodek, in morebiti se je takega presojanja naučila od Jeanne, ker ta je v hipih nesvobodne hudobnosti ostro branila svoj lastni shvačtem pred ono vero, ki bi ji, biesteča od duha in resnice, lahko postala hudo nevarna. In potrdila je imela tudi vedno na su-mu, ne svoje besede, pač pa Ivana, da premi-šlja, kako bi je spreobrnil; in ta sum je oni dan, ko sta se ona razgovarjala o veroispovedi, prebilj skoci njene živahne odgovore. Tedaj jo je Ivan mehko in resno opomnil, da je zmo-za, ko jo človek sprejme, ne da bi se je zavedal, a odkritosrčno in živo željo po resnici, brez krivde pred Bogom; a da se človek brš zaplete v greh, če je pri odkrivanju resnice udeležen tej želji tuj občutek.

Ta dokaz je zadel Noemi še bolj v živo. Toliko da ni vprašala svaka, kdo ga je imeno-val za namestnika božjega sodnika. Premaga-la se je in prekinila pomenek.

Pozneje, ko je stvar še enkrat premislila, jo je pekla vest radi njenega kujajočega se moča; ne da bi si bile zadnje Ivanove besede kolikaj osvojlje njene misli, temveč bolj radi tega, ker je poznala nepriliko, ki mu jih je pri-zadevalo njegov prosižanje svojih verskih nazorov, ker je videla, da kloše njegov duh. Tudi zato se je, ko jo je on zopet klical in jo je njena sestra prosila, naj mu bo zelo vdana, odločila za malo nevestoto napram gospe Jeanne. Vse, kar ji je Jeanne pisala pod pečat-om skrivnosti, je razodela Mariji le do meje neobhodne najpneti. Jeanne, bolehaljoča vedno na telesu in na duhu, je bila silnila pripovedo-vati o svetniku v selu Jenne, ki zdravi telesa in duše, prosila jo je, naj gre v Jenne, naj si ogleda tega svetnika in naj ji potem kaj piše. Noemi pa ni mogla iti čisto sama v Jenne, mo-rala je torej prositi Ivana, naj jo spremlj. Tu se je ustavilo njeno prvo odkritje tajnosti. Zdaj je prelomila vse pečate prijateljice in je govorila.

(Dolge prihodnjik.)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabla za veselice in sličde, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, ang-leškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VRSTE VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Štite po informacije na našej! S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 South Lawdala Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA